

New Masters on Tour 2021 | 2022

Grote Kerk
Groede (Zeeuws-Vlaanderen)
Zaterdag 8 januari 2021
Aanvang 16:00 uur

Qingzhu Weng, viool (China)
Natsumi Ohno, piano (Japan)

Claude Debussy
(1862-1918)

Sonate voor viool en piano in g kl. t., L. 140
Allegro vivo
Intermède; Fantasque et léger
Finale: Très animé

Sergej Prokofjev
(1891-1953)

Sonate voor viool en piano nr. 1 in f kl. t., opus 80
Andante assai
Allegro brusco
Andante
Allegro – Andante assai, come prima

Witold Lutoslawski
(1913-1994)

Partita voor viool en piano
Allegro giusto
Ad libitum
Largo
Ad libitum
Presto

Toelichting programma 8 januari 2022 16:00 Grote Kerk Groede

Er is veel te zeggen voor de her en der gebezigde opmerking dat de muziek van de twintigste eeuw begint bij Claude Debussy. Hij was het immers die de functionele harmonie losliet, de harmonie gebaseerd op de wetmatigheden van de klassieke tonaliteit die ook nog gold voor Richard Wagner en de laatromantische componisten na hem. Zij dreven de harmonische wetten tot het uiterste, maar lieten ze niet los. Daar was iemand als Debussy voor nodig. Zijn werk had ook direct invloed op de volgende generatie componisten. Sergej Prokofjev profiteerde in meer of mindere mate van de wegen die Debussy geopenbaard had. Allemaal beseften ze dat de traditionele harmonie, melodie en vormleer niet overboord gezet hoefden te worden, maar anders ingekleurd konden worden. Het leverde een diversiteit aan wegen op die de eerste decennia van de twintigste eeuw kenmerkten. Inhaken op de traditie en toch vooruitkijken. Muziek componeren die duidelijk zijn inspiratie vindt in het werk van voorgangers en die uiteindelijk geschreven lijkt voor veel latere generaties. De grootste componisten, de componisten die beklijven, die het hedendaagse repertoire bepalen, zijn er grootmeesters in. Witold Lutoslawski greep terug op oudere modellen en inspiratie van voorgangers, maar wist duidelijk zijn stempel op het werk te drukken. Zodanig zelfs dat het voor volgende generaties weer nieuwe aanknopingspunten bood.

‘Music is enough for a lifetime, but a lifetime is not enough for music’ zo luidt een vaak geciteerde uitspraak van Sergej Rachmaninoff. Als iemand de waarheid van deze opmerking illustreert dan is het wel Claude Debussy. In 1915 begon hij vol goede moed aan een serie van in totaal zes sonates voor verschillende instrumentcombinaties. Hij schreef een cellosonate en de sonate voor fluit, altviool en harp en in 1916 begon hij, terwijl zijn gezondheid steeds slechter werd aan de derde sonate in de reeks, de sonate voor viool en piano. Hoewel het titelblad nog steeds melding maakt van zes sonates, zou het zover niet meer komen. De **Vioolsonate** werd Debussy’s zwanenzang. Het werk, opgedragen aan zijn vrouw en nog door Debussy zelf in première gebracht met violist Gaston Poulet, is karakteristiek voor de organische rapsodische stijl van de componist. Elke frase lijkt als vanzelfsprekend uit de voorgaande voort te komen. Zo is het tweede thema van het eerste deel een uitwerking van het tweede deel van het eerste thema. Dat hele eerste thema komt gevarieerd weer terug in de, gezien Debussy’s fysieke omstandigheden, verbazingwekkend luchtige finale. Het virtuoze Intermède beviel het publiek bij de première zo dat men schreeuwde om een bissering. ‘Daar heb ik mij met klem tegen verzet’ schreef Debussy nadien. ‘Vooral omdat ik de eenheid van de complete sonate wilde eerbiedigen. Uiteindelijk hebben we de hele sonate nog een keer moeten spelen.’

Hoewel Sergej Prokofjev zeker aan het begin van zijn carrière de Russische autoriteiten de stuipen op het lijf joeg met zijn vooruitstrevende partituren had hij ook een grote belangstelling voor de barokmuziek. Zo modelleerde hij zijn **Eerste vioolsonate opus 80** die hij opdroeg aan David Oistrakh naar een sonate van Georg Friedrich Händel en volgde hij het langzaam-snel-langzaam-snel-model van de barokke kerksonate. De eerste schetsen stonden al in 1936 op papier, maar het zou tot 1944 duren eer de componist het werk voltooide. De vier delen etaleren beurtelings zowel de lyrische en wat sinistere kant van de componist (het eerste en derde deel) als zijn motorische en energetische invalshoek (delen twee en vier). Volgens zijn Russische biograaf Israel Nestyev vormen de vier delen een muzikale weerslag van de problemen met de Russische machthebbers die Prokofjev ondervond nadat hij in 1935 na zeventien jaar uit de Verenigde Staten was teruggekeerd om zich weer in de Sovjet-Unie te vestigen. Prokofjev liet zich doorgaans niet zo uit over deze problemen en zweeg al helemaal

over eventuele buitenmuzikale associaties in zijn composities. Alleen over de laatste sectie van het eerste deel van zijn eerste Vioolsonate, die ook even terugkeert aan het slot van het laatste deel, schreef hij veelzeggend dat het moest klinken ‘alsof de wind over een begraafplaats waait.’

Ook Witold Lutoslawski ging op een heel eigen wijze met vormen uit het verleden om. Zo speelde de Poolse componist in zijn **Partita** uit 1984 met de gelijknamige barokke vorm. Hoewel de muziek, geschreven in opdracht van het Saint Paul’s Chamber Orchestra voor Pinchas Zuckerman en Marc Neikrug geenszins naar barok klinkt, modelleerde Lutoslawski de thema’s van de drie hoofddelen – Allegro giusto, Largo en Presto - naar barokke ritmische gebaren. Zo is het laatste deel Lutoslawski’s interpretatie van een gigue. In de Ad libitumpassages tussen de delen worden de musici geacht te improviseren op basis van door de componist aangeleverd materiaal. Ook vlak voor het einde van het laatste deel laste de componist zo’n ad libitumpassage in.

Hoewel Lutoslawski, die zelf ook viool speelde, de virtuositeit niet schuwde, is de Partita vooral een lyrisch werk met moderne referenties aan de Poolse volksmuziek.

Paul Janssen

De Chinese violist **Qingzhu Weng** (2001) begon op 4-jarige leeftijd met vioolspelen. Zijn eerste lessen kreeg hij van Ai Jian aan het Institute for the Early Advancement of the Musically Highly Gifted (IFF), 2014-2017. Momenteel studeert Qingzhu bij Krzysztof Wegrzyn aan de Hochschule für Musik, Theater und Medien in Hannover. 2021. In 2016 won hij de 1ste prijs bij de Duitse nationale competitie ‘Jugend musiziert’. In 2017 de 4de prijs en EMCY-prijs bij de International Competition for Violin, Kloster Schöntal. In 2018 won hij in België de 1ste prijs bij de Ysaÿe International Music Competition in Liège en de 3de prijs bij de Tibor Junior International Violin Competition. Zijn eerste recital vond plaats in China op 11-jarige leeftijd. In 2017 gaf hij 3 recitals in Bologna, San Marino en Imola en in 2018 in Hannover en Bergen (NL). Qingzhu trad op tijdens het openingsconcert van het muziekfestival: ‘Klassik in der Altstadt’ in de Kreuzkirche in Hannover, hij bracht werken van Bach, Paganini, Ysaÿe en Paganini ten gehore. Hij was solist met de Studentische Philharmonie Hannover, het Loh-Orchester, het Pforzheim Chamber Orchestra, het HEMU Orchestra en de Kremerata Baltica.

De Japanse pianiste **Natsumi Ohno** studeerde in Tokyo voordat ze haar Konzertexamen behaalde bij Professor Bernd Goetzke aan de Hochschule für Musik, Theater und Medien Hannover. Naast haar solo carrière heeft zij zich gespecialiseerd in Lied- en Instrumentbegeleiding. Natsumi won het internationale kamermuziekconcours “Premio Trio di Trieste” en het internationale pianoconcours “Citta di Sulmona”. Daarnaast trad zij op bij verscheidene masterclasses en muziekfestivals. Natsumi is sinds 2007 werkzaam bij de Hochschule für Musik, Theater und Medien in Hannover en begeleidt in de zomer de vioolstudenten bij de masterclasses van The International Holland Music Sessions.